

2019-09-19

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för arbetsrätt och arbetsmiljö

a.remissvar@regeringskansliet.se

Remittering av betänkandet **Belastningsregisterkontroll i arbetslivet (SOU 2019:19)**

Svenska Bankföreningen ställer sig positiv till utredarens förslag att finansiella företag bör kunna kontrollera om den som ska ingå eller ingår i ledningen för företaget förekommer i belastningsregistret. Det är också positivt att utredaren delar uppfattningen att det finns behov för finansiella företag att även i andra sammanhang kunna kontrollera om en befattningshavare förekommer i belastningsregistret för att säkerställa möjlighet till regelefterlevnad och förtroendet för de finansiella systemen. Bankföreningen anser dock att det i motiven till normgivningsbemyndigandet bör klargöras att gränsen för vilka skyddsintressen som ska kunna beaktas bör vara relativt sett vid. Det är också viktigt att sådana kontroller kan ske vid byte av befattning och inte endast inför en anställningssituation.

Det finansiella systemets funktioner och struktur

Ett effektivt och stabilt finansiellt system är en förutsättning för att ekonomin ska fungera och växa, vilket även Finansinspektionen påpekar på sin hemsida. Det finansiella systemet tillhandahåller t.ex. betalningar och krediter, som är nödvändiga för att såväl vardagsliv som ekonomin ska fungera. En allvarlig kris i systemet riskerar att leda till omfattande samhällsekonomiska och sociala kostnader. Finansiell stabilitet innebär att det finansiella systemet kan upprätthålla sina grundläggande funktioner att förmedla betalningar, att slussa sparande till finansiering och att hantera risk samt att systemet har motståndskraft mot störningar som kan hota dessa funktioner. Det är följaktligen av största vikt att dessa grundläggande funktioner kan tillhandahållas på ett ändamålsenligt och säkert sätt för att uppnå ett högt förtroende och därmed finansiell stabilitet. En av förutsättningarna för detta är att den enskilde kunden känner en trygghet i sin kontakt med banken såväl vid det personliga mötet som att de personer som hanterar kundens ekonomiska transaktioner är ärliga, har ett gott anseende och hög integritet. Banken måste därmed ges tillräckliga möjligheter att identifiera och hantera dessa risker för att bibehålla den finansiella stabiliteten och förtroendet för systemet.

Eftersom det finansiella systemet har en central uppgift i samhällsekonomin och utgör en del av samhällets infrastruktur har bankverksamhet omgärdats med omfattande regleringar vilka till såväl antal som omfattning har ökat alltsedan den finansiella krisen 2008. Ett ökat riskfokus från myndighetshåll har även etablerats inom penningtvättsområdet med ökade krav på kontroll och riskhantering.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) utvecklar i sin Vägledning för samhällsviktig verksamhet, dagens komplexa samhälle med många beroenden som kräver god förmåga att motstå, hantera och återhämta sig från allvarliga störningar. Vägledningen som ska stödja den identifiering av samhällsviktiga och kritiska beroenden som ska ske enligt föreskrifterna för risk- och sårbarhetsanalyser, lyfter finansiella tjänster (betalningar, tillgång till kontanter, centrala betalningssystem, värdepappershandel m.m.) som en sådan viktig samhällsfunktion. Detta innebär att bl.a. banker ska ha förmåga och förutsättningar att hantera en allvarlig kris i samhället genom att kunna se till att verksamheten med dess IT-system, processer och rutiner kan tillhandahålla de finansiella tjänster som bedöms som samhällsviktiga.

Sammanfattningsvis kan sägas att ett stabilt och effektivt finansiellt system för vilket allmänheten kan hysa ett stort förtroende förutsätter att alla de som är satta att hantera sådan verksamhet uppfyller vissa krav på lämplighet.

När registerutdrag ska få begäras

Bankerna bedriver verksamhet i ständig utveckling och erbjuder samtidigt möjlighet till stor intern rörlighet för sina anställda. För att bankerna även fortsättningsvis ska kunna erbjuda karriärmöjligheter inom respektive bank utan att bryta mot regelverket krävs att det finns samma möjligheter att begära registerutdrag vid interna rekryteringar/omplaceringar som vid nyanställningar till relevanta roller. En annan ordning skulle innebära att det inte går att begära ett belastningsregisterutdrag i en situation där en anställd som önskar byta anställning till en mer känslig befattning på den grunden att det inte rör sig om en nyanställning utan endast om ett internt byte av befattning. Motsvarande utrymme för belastningsregisterkontroll bör gälla i de situationer där en medarbetare behåller sin linjeorganisation men går in i ett känsligt projekt eller en agil utvecklingsmiljö. I detta sammanhang bör noteras att det, enligt lagen (1982:80) om anställningsskydd, inte anses som en nyanställning att göra ett internt byte av befattning.

De regelverk som ställer krav på lämplighetsprövningar föreskriver att bankerna ska ha rutiner för att säkerställa medarbetarnas lämplighet. Givet hur länge en medarbetare kan behålla samma roll blir det svårt för bankerna att uppfylla ett sådant krav om registerutdrag enbart får begäras inför att medarbetaren ska rekryteras till rollen. För att uppfylla kraven på rutiner för att säkerställa medarbetarnas lämplighet behöver bankerna ges utrymme att löpande utföra

kontroller för vissa kritiska roller även under anställningen, t.ex. genom att en förnyad kontroll genomförs var tredje år. Av samma anledning bör bankerna ges utrymme att begära registerutdrag under anställningen då banken har fått anledning att misstänka att medarbetarens riskprofil har ökat.

Försäkringsdistribution

Därutöver har lagstiftaren valt att införa särskilda, mycket detaljerade krav såvitt avser lämplighet och vandel för sådan personal som sysslar med försäkringsdistribution. Inledningsvis bör här noteras att i lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution uppställs krav på att en enskild ska visa upp ett utdrag ur belastningsregistret. Ett minimikrav som uppställs i det bakomliggande direktivet är att den som ska arbeta i ett försäkringsbolag eller hos en försäkringsförmedlare som utför försäkringsdistribution inte har några anmärkningar i belastningsregistret eller i något motsvarande nationellt register. Det krävs således att en bankanställd som ska arbeta med försäkringsförmedling har ett särskilt tillstånd samt uppfyller kraven i lagen på lämplighet.

Det är oklart varför kunden i dessa fall ska vara mer skyddsvärd än i annan finansiell verksamhet och varför riskerna i dessa fall väger tyngre än integritetsaspekterna. Kundskydd och riskhantering är två viktiga parametrar i all finansiell verksamhet inte minst i bankverksamhet som utgör ett nav i det finansiella systemet. Den bör övervägas om den kontrollmöjlighet som ges i lag om försäkringsdistribution kan utsträckas till att omfatta bankverksamhet i syfte att möjliggöra för banken att tillgodose de skyddsintressen som är av betydelse för att banken ska kunna tillhandahålla grundläggande finansiella funktioner på ett ändamålsenligt och säkert sätt.

Normgivningsbemyndigande och specifika områden

Det bemyndigande regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, föreslås få för att utvidga möjligheten till kontroll av belastningsregisterutdrag bör inte begränsas till olika befattningsnivåer. Bankernas organisationsstruktur skiljer sig åt och detsamma gäller för de mandat bankerna har gett olika befattningar. Utgångspunkten bör därför vara att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, identifierar ett antal skyddsintressen som bör omfattas av den utvidgade möjligheten till kontroll. Banken identifierar därefter själv vilka befattningar inom organisationen som uppfyller kraven på att kunna omfattas av kontrollmöjligheten (jfr bl.a. säkerhetsskyddslagen (2018:585)).

Bankföreningen önskar peka på några områden som bör kunna omfattas av den utvidgade möjligheten till kontroll. Uppräkningen nedan utgör exempel och är således inte en uttömmande uppräkningslista av områden som bör kunna omfattas av kontrollmöjligheten.

Kontrollfunktioner

I 6 kap. LBF finns de övergripande kraven på att banker ska ha en god intern styrning, kontroll och hantering av de risker som kan uppstå i verksamheten. Kraven har förtydligats och skärpts de senaste åren. Kretsen av personer som måste kontrolleras av företaget har utvidgats. Det finns krav på att banker ska inrätta olika kontrollfunktioner - funktion för riskkontroll, funktion för regelefterlevnad och funktion för internrevision (FFFS 2014:1). I syfte att öka förtroendet för de finansiella marknaderna bland kunder och investerare och för att öka stabiliteten i det finansiella systemet skärpte Finansinspektionen under 2014 kraven på företagets styrning och riskhantering (FFFS 2014:1, 2014:4 och 2014:5). Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om operativa risker, FFFS 2014:4, innehåller bestämmelser om hur banken ska hantera sina operativa risker. Med operativ risk avses enligt EU-förordning nr 575/2013 artikel 4.1 52 risken för förluster till följd av ej ändamålsenliga eller fallerade processer, människor, system eller yttre händelser, inbegripet legala risker. Föreskrifterna uppställer krav på att banken bl.a. ska ha metoder och rutiner för att identifiera, mäta och hantera sina operativa risker. I detta ingår även att ta fram rutiner för hur banken hanterar operativa risker i fråga om sin personal där det bl.a. ska framgå hur banken kontrollerar nödvändiga uppgifter och särskilt beaktar risken för intressekonflikter i samband med att företaget anställer ny personal. Finansinspektionens föreskrifter om informationssäkerhet, FFFS 2014:5, innehåller krav på hur banken ska hantera informationssäkerhet, it-verksamhet och insättningssystem. Om banken brister i den interna styrningen och kontroller kan Finansinspektionen påföra banken en sanktion.

Utöver den svenska regleringen måste även krav som bl.a. Eba uppställer beaktas. Eba har, tillsammans med de europeiska myndigheterna för värdepappers- respektive försäkringsområdet, utfärdat riktlinjer för lämplighetsbedömningar, EBA/GL/2017/12.

I nämnda riktlinjer från Eba fastställs att alla institut bör säkerställa att deras personal kan utföra sina funktioner på ett adekvat sätt. Institut som omfattas av kapitaltäckningsdirektivet, bl.a. banker, bör säkerställa att ledande befattningshavare vid alla tidpunkter har bl.a. tillräckligt gott anseende, är ärliga och har integritet. Med ledande befattningshavare avses personer som har ett betydande inflytande över institutets inriktning, men som varken är ledamöter i ledningsorganet eller är vd. Begreppet ledande befattningshavare inbegriper cheferna för de interna kontrollfunktionerna och finanschefen. Andra ledande befattningshavare skulle kunna vara chefer för betydande affärsområden, filialer, dotterbolag och andra interna funktioner. En person anses ha ett gott anseende, vara ärlig och ha integritet, enligt riktlinjerna, om det inte föreligger några objektiva och påvisbara skäl att påstå något annat. Utan att det påverkar några grundläggande rättigheter bör alla relevanta brottsregister eller administrativa register beaktas vid bedömningen av gott anseende, ärlighet och integritet.

Infrastruktur och säkerhet

Det finns i detta sammanhang anledning att särskilt belysa kraven på bankernas informationssäkerhet och IT-verksamhet inte minst mot bakgrund av den allt snabbare förskjutning som sker mot det digitala samhället. I syfte att skydda såväl banken som dess kunder krävs att banken har rutiner och processer på plats för att hantera risker och eventuella kriser som kan kopplas till bankens infrastruktur, IT-verksamhet m.m. Anställda inom dessa områden tilldelas normalt olika behörighetsnivåer i syfte att inom respektive område ytterligare säkra upp skyddet för bl.a. bankens system och dess kunder.

Banken måste så långt möjligt kunna säkerställa att anställda som tilldelats de högsta behörighetsnivåerna uppfyller högt ställda krav på integritet, ärlighet och ett gott anseende, dvs. det finns ett tydligt behov av att, såväl inför anställning som när särskild anledning uppstår, kunna be att den anställde visar upp ett utdrag från belastningsregistret.

Samma synsätt gör sig gällande för bankens anställda som hanterar bankens deltagande i Riksbankens system för överföringar av kontoförda pengar (RIX). Riksbanken ska enligt lag främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Riksbankens arbete med betalningssystemet syftar främst till att verka för minskade systemrisker, dvs. risken för att ekonomiska eller tekniska problem hos en aktör sprider sig och hotar det finansiella systemets stabilitet. Systemrisker i betalningssystemet uppstår vid betalningar med stora riskexponeringar, dvs. vid stora betalningar. Riksbanken tillhandahåller därför ett system, RIX, för överföring av kontoförda pengar mellan banker och vissa andra aktörer. Det bör därför kunna säkerställas att anställda hos banken som ansvarar för transaktioner i RIX för bankens räkning uppfyller samma höga krav på integritet, ärlighet och lämplighet anges ovan avseende informationssäkerhet och IT-verksamhet.

Penningtvätsregelverket

Från myndighetshåll har ett ökat fokus riktats mot bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. I 2 kap. 13 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism har införts ett nytt krav som innebär att en verksamhetsutövare ska ha rutiner för att säkerställa lämpligheten hos de personer som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Bestämmelsen har sitt ursprung i EU:s fjärde penningtvättsdirektiv, där det ställs krav på bakgrundskontroller av personal. Syftet med bakgrundskontrollerna är att säkerställa att personal har rätt utbildning och erfarenhet för de arbetsuppgifter de ska utföra samt att det inte föreligger omständigheter som innebär att en person blir en operativ risk för arbetet mot penningtvätt och terrorismfinansiering (se även Finansinspektionens föreskrifter

FFFS 2014:4 om operativa risker). En person som arbetar med att utreda och förhindra misstänkt penningtvätt eller terrorismfinansiering och att rapportera misstänkta transaktioner till Finanspolisen, har tillgång till mycket känslig information, både om bankens kunder och om bankens interna rutiner och system. En person i en sådan ställning riskerar att utsättas för påtryckningar från utomstående. En möjlighet för banken att genomföra noggranna bakgrundskontroller ger inte bara ett bättre skydd för personen själv utan även för bankens kunder och för bankens verksamhet i övrigt. Utländska korrespondentförbindelser, dvs. förbindelser med utländska banker för genomförande av gränsöverskridande transaktioner, kräver ofta att motparten, i detta fall svenska banker, som ett led i bakgrundskontrollen av personalen ska genomföra registerkontroller.

Kreditgivning

Även inom ramen för regleringen på kreditområdet har kraven på företagen och dess personal skärpts. I lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter uttalas som ett övergripande krav att kreditgivare och kreditförmedlare ska handla hederligt, rättvist, transparent och professionellt med beaktande av konsumentens rättigheter och intressen, 4 kap. 1 §. Dessa krav i lagen omfattar även bankernas verksamhet med bostadskrediter. Att banker och dess personal ska handla hederligt har länge varit ett grundläggande krav för att driva finansiell verksamhet. Lagen om verksamhet med bostadskrediter uppställer vidare krav på kunskap och kompetens och att personalen genomgått ett kunskapstest. Kravet på kunskapstest kan i vissa fall kopplas till krav på registerkontroll för en anställd, se nedan under kunskapstest.

Kunskapstest

SwedSec, www.swedsec.se, tillhandahåller kunskapstest för rådgivare, ledningspersoner, bolånehandläggare och olika typer av specialister. Licenskravet gäller arbetsuppgifter där det är obligatoriskt för såväl den enskilde som företag att kunna visa att relevant kunskap finns. Omkring 190 företag är anslutna till SwedSec och över 23 000 av deras anställda är aktiva licenshavare. För att personalen ska kunna erhålla en licens måste det företag som personen är anställd i, vara anslutet till SwedSec. Av SwedSecs regelverk framgår bl.a. att ett anslutet företag är skyldigt att göra en allsidig lämplighetsprövning för en anställd som ska inneha licens. Det framgår vidare av regelverket att anställd som under de senaste fem åren har dömts eller som har godkänt strafföreläggande för brott som till sin karaktär är ägnat att rubba förtroendet för den anställde bör inte anses lämplig att inneha licens. SwedSec har ett disciplinförfarande för företag och personer som inte uppfyller ställda krav.

Finansinspektionen har i en rapport från 2005, 2005:13, uttalat att det finns skäl för Finansinspektionen att klargöra att kravet på ett kunskapstest i Finansinspektionens regler ska tolkas som att det gäller alla rådgivare, det vill säga även sådana rådgivare som innehar SwedSecs så kallade erfarenhetslicens. Den som har

erfarenhetslicensen har fått den på grund av kunskap och lång erfarenhet och har alltså inte genomgått någon form av kunskapstest. För att uppfylla Finansinspektionens regler kan en sådan rådgivare avlägga SwedSecs licensierings- eller bastest eller någon annan form av kunskapstest. Det finns således en förväntansbild hos myndigheten att utpekade personer avlägger SwedSecs licensieringstest vilket i praktiken innebär att banken måste kunna uppfylla kravet på att göra en allsidig lämplighetsbedömning av personen i fråga.

Integritet

Dataskyddsförordningen utgör det centrala regelverket till skydd för den personliga integriteten och uppställer ramen för behandling av personuppgifter, ansvar samt sanktioner vid överträdelse av bestämmelserna. Behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och lagöverträdelser som innefattar brott är omgärdad av särskilt strikta krav. Bankföreningen anser att ett effektivt integritetsskydd är av stor vikt i arbetslivet. Detta skydd måste dock ställas i relation till det finansiella systemets centrala uppgifter i samhällsekonomin och vikten av att finansiella företag kan hantera och minimera risker för såväl systemet som kunderna.

I syfte att skapa tydliga ramar för såväl den enskilde som för den finansiella sektorn bör möjligheten för finansiella företag att begära att få del av ett registerutdrag regleras. Detta kan ske på sätt som utredaren föreslår, direkt i lag samt genom ett bemyndigande. En uttrycklig bestämmelse som ger denna möjlighet ger också den enskilde möjlighet att välja att avstå från att söka viss tjänst. Genom att kodifiera gällande ordning dvs. att den enskilde själv ska inhämta uppgifter från registret för att visa upp utdraget för arbetsgivaren ges den enskilde också möjlighet att kontrollera i vilka fall en arbetsgivare önskar få del av uppgifter i registret.

Det bör noteras att det föreligger en väl etablerad praxis inom den finansiella sektorn som innebär att åtgärder, såsom exempelvis begäran om uppvisande av registerutdrag, behandlas med största möjliga respekt och att sådana åtgärder endast vidtas när det är nödvändigt med hänsyn till de uttryckliga och implicita krav som ställs av lagstiftaren och myndigheter på lämpligheten hos bankpersonalen.

Genom att ge finansiella företag möjlighet att kontrollera enskilda såväl inför en anställning, som vid omplacering/intern rekrytering eller när det i övrigt framstår som befogat att kontroll genomförs – t.ex. genom att begära att den enskilde uppvisar ett registerutdrag – ges den enskilde möjlighet att styra vem som ska få information från belastningsregistret och när. En alltför begränsad möjlighet att begära registerutdrag riskerar att medföra negativa konsekvenser för individens integritet. Alternativet till en reglerad miljö, utvidgad kontrollmöjlighet, skulle kunna vara en situation där bakgrundskontrollerna utförs av researchföretag. Denna typ av företag genomför långt mer djupgående kontroller av den enskilde än vad bankerna efterfrågar i nuläget. En sådan bakgrundskontroll sker helt utanför den enskildes kontroll, dvs

den enskildes möjlighet att styra vem som ska få del av informationen och när begränsas högst väsentligt. Ur integritetssynpunkt finns således skäl att analysera vilken väg som ger den enskildes integritet det bästa skyddet.

Sammanfattningsvis kan konstateras att de legala kraven på de finansiella aktörerna inte är synkroniserade och att det föreligger diskrepans mellan olika regelverk såvitt avser möjligheten eller skyldigheten för företag inom den finansiella sektorn att begära att få se ett registerutdrag. Samtidigt har såväl de direkta som implicita kraven på god riskhantering, intern kontroll och styrning på bankerna ökat i syfte att stärka den finansiella stabiliteten och förtroendet för de finansiella marknaderna. Dessa krav och förväntningar ställer också tydliga krav på att bl.a. banker ges möjlighet att kontrollera lämplighet, ärlighet ochandel för anställda i vissa positioner. Den avvägning som måste göras mellan arbetsgivarens intresse av att kunna kontrollera detta genom registerutdrag och den enskildes rätt till skydd för den personliga integriteten måste beakta såväl de krav som lagstiftaren och myndigheterna ställer på de finansiella företagen som kravet på finansiell stabilitet och ett högt förtroende för de finansiella marknaderna. En reglering som ger den enskilde möjlighet att själv inhämta uppgifter från registret för att visa upp för arbetsgivaren skapar en tydlig ram som ger den enskilde möjlighet att kontrollera när och hur uppgifter i registret om den enskilde används. Det har även i utredningen noterats att ett behov av information i detta avseende inte kan tillgodoses på något annat mindre integritetskänsligt sätt än genom utdrag ur belastningsregistret, se s. 223 SOU 2019:19. Det är av största vikt att grundläggande viktiga funktioner i samhället skyddas, t.ex. betalningar och krediter, eftersom dessa är nödvändiga för att såväl vardagsliv som ekonomin ska fungera i samhället.

Hänsyn måste också tas till att såväl verksamheter som medarbetare utvecklas. Att erhålla en tjänst som försäkringsförmedlare eller att arbeta direkt eller indirekt med bankens säkerhetsarbete utgör inte alltid den första anställningen inom banken, utan kan vara ett naturligt steg i karriären och utvecklingen inom banken. Det är därför angeläget att banker och andra finansiella företag ges möjlighet att göra kontroller inte enbart i samband med att en person anställs i företaget, utan även i situationer då personen byter tjänst internt till en ny tjänst som faller inom ett område där det finns behov av sådana kontroller som det här är fråga om.

Bankföreningen ställer således sig positiv till utredarens förslag att finansiella företag bör kunna kontrollera om den som ska ingå eller ingår i ledningen för företaget förekommer i belastningsregistret. Bankföreningen anser att det i motiven till normgivningsbemyndigandet bör klargöras att gränsen för vilka befattningar som ska kunna kontrolleras bör vara relativt sett vid. Det är också viktigt att sådana kontroller kan ske vid fler tillfällen än inför en anställningssituation.

Slutligen anser Bankföreningen att det finns anledning att harmonisera de uppgifter som ett utdrag ska innehålla, brottskatalogen. Kraven på de finansiella företagen är i allt väsentligt likartade och syftar att skydda enskilda personer liksom att bibehålla finansiell stabilitet och ett högt förtroende för systemet. I dag innehåller utdragen olika uppgifter beroende på vilken grund uppgifterna begärs.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Hans Lindberg

Åsa Arffman

Kopia

Finansdepartementet

finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se